

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

Finansministeren

23. juni 2011

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 223 (Alm. del – §7) af 10. juni 2011

Spørgsmål

I forlængelse af samråd den 10. juni 2011 om Økonomisk Redegørelse, jf. FIU § alm. del § 7 samrådsspørgsmål W, anmoder udvalget om at få talepapiret til samrådet.

Svar

Talepunkterne er angivet nedenfor.

Talepunkter. Det talte ord gælder.

- Dansk økonomi vurderes at være inde i et moderat opsving. BNP skønnes i Økonomisk Redegørelse, maj 2011, at vokse med mellem 1½ og 2 pct. i 2011 og i 2012 efter en pæn vækst på 2,1 pct. i 2010.
- Det er fortsat vurderingen at dansk økonomi er på vej frem, selv om de seneste foreløbige nationalregnskabstal overraskede negativt. Det vil jeg vende tilbage til.
- Det er positivt, at ledigheden har været faldende siden sommeren 2010. Ledigheden er omkring 40.000 mindre end ventet for godt et år siden og mindre end i 1990'erne. Også langtidsledigheden er lav i historisk perspektiv.
- Bruttoledigheden (inkl. aktiverede) skønnes at falde fra 164.000 personer i 2010 (5,7 pct. af arbejdsstyrken) til 152.000 personer i 2012 (5,3 pct. af arbejdsstyrken).
- Nettoledigheden skønnes at falde fra 114.000 personer i 2010 til 104.000 personer i 2012 (3,6 pct. af arbejdsstyrken). Nettoledigheden er kun marginalt over det skønnede strukturelle niveau. Det stiller spørgsmål om, hvor megen ledig arbejdskraft, der er at tage af, før der kommer pres på lønningerne.
- Det er også glædeligt, at beskæftigelsen er stabiliseret. I 1. kvartal var den samlede beskæftigelse således ifølge det foreløbige nationalregnskab ret uændret i forhold til 4. kvartal 2010, og den private beskæftigelse voksede med ca. 3.000

personer. Der ventes en fortsat, moderat stigning i beskæftigelsen frem til slutningen af 2012.

- Inflationen er taget til på grund af prisstigninger på olie og fødevarer. Stigningen ventes ikke at fortsætte. Forbrugerprisinflationen ventes derfor at aftage til 1,5 pct. i 2012 mod 2,5 pct. i 2011.
- Timelønnen på det private arbejdsmarked skønnes at stige med 2,5 pct. i år og 2,9 pct. i 2012. Det er på niveau med eller lidt mere end i udlandet. I det offentlige ventes lønstigningerne i de to år at blive noget mindre efter de relativt store offentlige lønstigninger i de foregående år. I lyset af den ventede lave prisstigning i 2012 ventes der på denne baggrund på ny reallønsfremgang i 2012. Reguleringen af overførselsindkomsterne bliver ret stor i 2012 (omkring 3 pct.).
- Ejendomsmarkedet er stabiliseret blandt andet som følge af den lave rente. Det lille rentespænd til Tyskland til gavn for boligmarkedet skal ses i lyset af den ansvarlige økonomiske politik. Der forventes ret uændrede ejerboligpriser i 2011-12, hvor renten i euroområdet ventes at gå lidt op – men niveauet er fortsat lavt.
- Væksten i dansk økonomi vurderes efterhånden at blive mere selv bærende. Stigningen i den private produktion og efterspørgsel øges, mens det offentlige forbrug og investeringer udvikler sig mere afdæmpet som følge af den nødvendige konsolidering af de offentlige finanser. Således ventes der en pæn vækst i erhvervsinvesteringerne på ca. 6 pct. i begge år, og i redegørelsen skønnes det private forbrug at vokse med omkring 2 pct. i både 2011 og 2012.
- Fremgangen i privatforbruget skal ses i lyset af at husholdningernes reale disponible indkomst steg med ca. 4½ pct. i 2010, og at der er udsigt til vækst også i 2011 og navnlig i 2012, hvor fremgangen ventes at udgøre 3½ pct. – i kraft af tilbagebetaling af efterlønsbidrag. Hertil kommer at husholdningernes opsparing er på et meget højt niveau, samt at forbrugertilliden er styrket, og at husholdningerne forventer faldende ledighed på et års sigt.

Nationalregnskabet for 1. kvartal mv.

- Kort tid efter offentliggørelsen af majredgørelsen offentliggjorde Danmarks Statistik det første foreløbige nationalregnskab for 1. kvartal. Det viste en overraskende negativ udvikling i bruttonationalproduktet.
- Ifølge det foreløbige nationalregnskab faldt BNP i 1. kvartal således med 0,5 pct. efter et fald i 4. kvartal på 0,2 pct.

- Fra bunden i 2. kvartal 2009 og til 3. kvartal 2010 var der ellers en ubrudt vækst på næsten 4 pct.
- Samtidig er den samlede efterspørgsel steget gennem de seneste to kvartaler, selv om der er opgjort fald i BNP.
- De danske kvartalsvise nationalregnskabstal er volatile. Fx faldt BNP i både 3. og 4. kvartal 2006, selv om der ikke er tvivl om, at dansk økonomi på det tidspunkt var inde i en kraftig højkonjunktur. I 2006 steg BNP med 3,4 pct. på årsbasis. Derfor skal man ikke nødvendigvis lægge voldsomt meget i, at BNP er faldet to kvartaler i træk.
- Det angivelige fald i BNP i 1. kvartal har været overraskende for økonomiske iagttagere. Det skyldes, at indikatorer pegede på fremgang i 1. kvartal.
- Det gælder således den faldende ledighed og vækst i dankort- og industriomsætningen, ligesom konjunkturbarometrene gennemgående har været stigende.
- Det gælder navnlig for industrien, hvor niveauet for den sammensatte konjunkturindikator ultimo marts var helt oppe omkring det højeste niveau under sidste højkonjunktur.
- Industriens omsætning steg også kraftigt fra 4. kvartal til 1. kvartal i år. Men det var svært at genfinde i nationalregnskabet.
- Det offentlige forbrug har vist et reelt fald siden 2. kvartal 2010. Det viser, at regeringens konsolideringspolitik har virket. Hvis tallene holder, så er det offentlige forbrug helt tilbage på sporet – samtidig med at ledigheden er faldet, og beskæftigelsen er stabiliseret. Det er et positivt resultat – ligesom det jo betyder, at der ikke er grundlag for yderligere fald i det offentlige forbrug de kommende kvartaler.
- Det må vurderes, at nationalregnskabets angivelse af faldet i det offentlige forbrug fra 4. kvartal 2010 til 1. kvartal 2011 er overdrevet, idet de seneste oplysninger viser, at forbrugsniveauet i 2010 har været lavere end angivet i nationalregnskabet. Et mindre fald i det offentlige forbrug i 1. kvartal vil alt andet lige reducere BNP-faldet.
- Hvis ellers kommuner og regioner bruger de penge på drift, som er aftalt – og som vi har sat penge af til – i 2011, så peger de nye oplysninger på, at det reale offentlige forbrug skal stige med 0,1 pct. fra 2010 til 2011. Det er jo altså et helt andet billede, end det fald på 0,8 pct. fra 4. kvartal 2010 til 1. kvartal 2011, som de nye foreløbige nationalregnskabstal viser.

- I den forbindelse vil jeg godt understrege at det foreløbige nationalregnskab hviler på et meget usikkert grundlag, og det gælder nok i særlig grad for offentligt forbrug og offentlige investeringer.
- For de offentlige investeringer er det eksempelvis nærmest almindeligt, at investeringsniveauet revideres med 20-25 pct. fra den først til den endelige opgørelse. Der har også siden 2004 været en næsten systematisk tendens til, at de første skøn senere er blevet oprevideret.
- Derfor har det efter Finansministeriets opfattelse nærmest ingen informationsværdi, når tallene viser, at de offentlige investeringer skulle være faldet med 20 pct. i fra 4. kvartal 2010 til 1. kvartal 2011.
- Og det er da bestemt heller ikke noget, vi har planlagt. For hele 2011 regnes med en vækst i de offentlige investeringer på 7 pct.
- Derfor er det også forkert, når nogle påstår, at det skulle være den planlagte politik, der har fremkaldt negativ vækst. Tværtimod har finanspolitikken i 2009 og 2010 været meget lempelig. Mere end i andre lande. Og vi har planlagt større offentlige investeringer i 2011 end i 2010 – ikke et fald.
- Det må alt i alt vurderes, at situationen i 1. kvartal ikke har været så trykket, som de første foreløbige nationalregnskabstal viser. De foreløbige nationalregnskabstal er usikre, og det er erfaringen, at de kan blive revideret ganske meget efterfølgende. Det er ikke en kritik af Danmarks Statistik, men mere af de økonomiske kommentatorer, som fortolker tallene som en bibelsk sandhed – typisk uden at de korrigerer egne fejlfortolkninger, når tallene senere bliver revideret.
- Det er fortsat – på trods af de foreløbige tal – vurderingen, at dansk økonomi er inde i en moderat vækst. Indikatorer for udviklingen i begyndelsen af 2. kvartal peger i den retning: I april er ledigheden faldet med 3-4.000 personer, detailomsætningen er vokset, industriens konjunkturbarometer har vist fortsat opgang til et relativt højt niveau, og den høje vækst i nærliggende lande giver gode muligheder for vækst i dansk eksport. Eksporten er da også vokset pænt de senere måneder og er nu oppe på niveauet i 2008 før krisen.
- Genopretningen af dansk økonomi efter finanskrisen ventes således at fortsætte de kommende år, men fremgangen kan blive bumlet. De stigende energi- og råvarepriser kan dæmpe fremgangen i det omfang, de skyldes politisk uro i Nordafrika og Mellemøsten snarere end stærk vækst på eksportmarkederne. Hertil kommer gældssituationen i en række lande og risikoen for afsmittende virkninger på de finansielle markeder samt en række andre usikkerhedsmomenter i den internationale udvikling.

De offentlige finanser og den økonomiske politik

- Finanspolitikken var ekstraordinært lempelig i 2009 og 2010. Mere lempelig end i andre OECD-lande og end "kickstarten" i 1990'erne.
- De finanspolitiske lempelser til imødegåelse af finanskrisen og virkningerne af krisen har ført til et stort underskud på de offentlige finanser. Underskuddet skønnes at udgøre 74 mia. kr. i 2011 (4,1 pct. af BNP) og 80 mia. kr. (4,3 pct. af BNP) i 2012.
- I begge år er underskuddene påvirket af konjunktursituationen og andre midlertidige forhold.
- I 2011 gælder særligt, at provenuet fra pensionsafkastbeskatningen ventes at være ret lavt, og at der realiseres tab blandt andet i tilknytning til Amagerbanken.
- Underskuddet i 2012 er påvirket af en skønnet tilbagebetaling af efterlønsbidrag som led i Tilbagetrækningsaftalen. Uden tilbagebetaling skønnes underskuddet i 2012 til 3,1 pct. af BNP. I 2010 var underskuddet ifølge den seneste opgørelse 48 mia. kr. eller 2,8 pct. af BNP¹, hvilket særligt afspejler et rekordstort provenu fra pensionsafkastbeskatningen.
- Den strukturelle saldo skønnes at blive styrket fra 1,6 pct. af BNP i 2010 til 1 pct. af BNP i 2012. Det går den rigtige vej, og med genopretningsaftalen indfrier vi den henstilling vi har fået fra EU.
- Danmark er således i EU's procedure for uforholdsmæssigt store underskud og har derfor siden 13. juli 2010 været omfattet af en henstilling om at gennemføre strukturelle budgetforbedringer på i alt 1½ pct. af BNP i 2011-13 og at bringe det faktiske underskud ned under 3 pct. af BNP i 2013. Desuden indebærer henstillingen, at stramningen af finanspolitikken skal begynde i 2011. Med Genopretningsaftalen er der truffet beslutninger, som sikrer, at henstillingen kan efterleves. Med Genopretningsaftalen og efterlevelse af henstillingen fra EU vil den strukturelle saldo i 2013 være tæt på 0.
- De stramninger af finanspolitikken, som er planlagt frem mod 2012, inddrager ca. halvdelen af den samlede lempelse i 2009 og 2010. Konsolideringen skaber handlemuligheder i den økonomiske politik, hvis der skulle blive brug for det.
- Det klare fokus på at sikre sunde finanser giver samtidig en større sikkerhed for, at Danmark ikke omfattes af de tilbagevendende episoder med finansiell uro, som ellers kan medføre pres på kronen og højere korte renter. Der er en

¹ Det senest opgjorte underskud for 2010 er 48,3 mia. kr. mod det tal på 50,8 mia. kr., der forelå ved udarbejdelsen af maj-redegørelsen, hvilket bl.a. skyldes det lavere offentlige forbrug.

ret klar tendens til, at de lande i EU, som har større offentlige underskud og udtalte gældsproblemer, også betaler højere rente og gennemgående har haft dårligere vækstresultater de senere år

- Selv om pengepolitikken strammes gradvist de næste par år, ventes de korte renter fortsat at være ret lave i historisk perspektiv. Med et fortsat lavt rentespænd overfor kernelandene i euroområdet vil pengepolitikken derfor fortsat kunne fremme opsvinget, blandt andet ved at understøtte boligmarkedet.
- Dansk økonomi er blevet mere følsom overfor ændringer i de korte renter end tidligere. De ændrede vilkår skærper kravene til den økonomiske politik. Et lavt rentespænd forudsætter tillid til fastkurspolitikken, og til at de finanspolitiske udfordringer håndteres. Både Genopretningsaftalen og tilbagetrækningsreformen bidrager væsentligt hertil ved at styrke finanserne og forbedre vækstmulighederne på længere sigt.
- Den planlagte finanspolitik er afstemt med konjunktursituationen. Det har Nationalbanken, EU, OECD og senest vismændene bakket op om.

Beredskab

- Tilbagetrækningsaftalen og aftalerne i To streger under facit kan sammen med Genopretningsaftalen styrke finanserne med 47 mia. kr. og dermed sikre opfyldelsen af regeringens mål om strukturel balance på de offentlige finanser i 2020. Der er hermed givet konkrete svar på udfordringerne, og der er ikke udestående reformkrav.
- Der er desuden indgået en aftale, der skal sikre Danmark som vækstnation. Initiativerne består blandt andet i en BoligJobplan med fradrag for hjælp og istandsættelse i hjemmet, initiativer til sikring af mere eksport til vækstmarkeder og tiltrækning af flere investeringer. Det skal gøres nemmere at drive virksomhed, særlig for små og mellemstore firmaer. Det offentlig-private samarbejde skal styrkes f.eks. på områderne velfærdsteknologi og Danmark som grøn vækstøkonomi. Det skal undersøges, hvordan de videregående og erhvervsrettede grunduddannelser kan effektiviseres, så der kommer mere vækst for pengene.
- Regeringen har ambitioner om mere. Der er på en række områder et stort potentiale i nye initiativer, som kan frigøre ressourcer. Der er indgået aftale om at opstille en række mål og igangsætte initiativer til at nå målene. Det er i lyset af den uværende økonomiske situation helt centralt, at der kun bruges flere penge, når der er truffet konkret beslutning om finansieringen. Blandt de nye mål og initiativer er flere ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i beskæftigelse, nedbringelse af sygefravær, digitalisering og ny teknologi, fortsat afbureaukratisering og øget kontrol med multinationale selskabers skatter.

- Med de indgåede aftaler er dansk økonomi godt rustet til det videre vækstforløb.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen